

Nyári Izabella
Bécsi Egyetem, Fordítástudományi Központ
izabella.nyari@univie.ac.at

Fordítók a bécsi magyar emigráció folyóiratainak árnyékában - a *Diogenes* folyóirat 1923-1927 (esettanulmány)

Kutatásom, amely a leendő doktori disszertációm feltevésein is alapszik, a *Diogenes* c. bécsi magyar emigráns folyóirat fordítóira fókuszál, azaz azokra a személyekre, akik a folyóirat fennállása idején (1923-1927) fordítóként vannak feltüntetve a lefordított szövegek mellett.

Ezek a személyek általában nagyon színes szakmai és személyes háttérrel rendelkeztek és sokszor más magyar emigráns folyóiratoknál is említésre kerültek fordítóként, ilyenek például az *Österreich-Ungarns Zukunft* (1916), az *Ungarns Zukunft* (1917-1918) vagy a *Pester Lloyd* (1854-1945), de a legtöbbjük életében nem a szépirodalmi és tudományos fordítás volt az elsőrangú tevékenység (volt köztük író, orvos, közjegyző, jogász, rendező stb.)

A *Diogenes* irodalmi, politikai, vallásos és tudományos tartalmat közvetített a magyar kultúra és más kultúrák területéről az emigrációban élő magyar olvasóközönség felé: A lapban többek között magyar nyelvű szövegek jelentek meg eredeti nyelven, továbbá magyar nyelvű szövegek német, angol és francia fordításban és idegen nyelvű szövegek magyar fordításban.

A *Diogenes* kapcsolati hálója Bécsben, a két világháború közötti excentrikus magyar irodalmi térben alakult ki, ahol a magyar irodalom térbeli határai látszólag eltűntek: A magyar emigráció egyrészt megpróbált inkubátorként működni az emigrációs magyar irodalom és kultúra számára, másrészt törekedett arra, hogy a tudás és az ismeretek exportjával olyan értékeket és gondolatokat közvetítsen akár a magyarul nem értő olvasók felé is, amelyeket Magyarországon nem engedtek vagy támogattak volna, vagy amelyek csak cenzúrázva jelenhettek volna meg.

A lap kapcsolati hálójának középpontjában Fényes Samu, a lap kiadója és szerkesztője állt, aki körül egy dinamikus és sokszínű network jött létre fordítókból, szerzőkből, kritikusokból és támogatókból. A network számos politikai, vallásos, irodalmi és személyes csomópontot sejtet, amelyek nagyban meghatározhatták a lap

finanszírozását és fennállását, a tartalmát, úgy, mint a szerzők és a központi témák kiválasztását, valamint a tudásátadás és terjesztés irányát is. A kutatásom célja tehát a fordítók, ezen fordítók személyes kapcsolati és szakmai hálójának és a network lehetséges működésének vizsgálata.